

Kunnskapsdepartementet
Postbokse 8119 Dep

0032 Oslo

Att. Irene Tveite-Strand

Deres ref 200700564-/ITS

Vår ref 207.01/IMC

Dato 03.05.2007

Godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge

- Høringsuttalelse fra Akademikerne

Viser til Kunnskapsdepartementets brev av 30. januar 2007 hvor Akademikerne inviteres til å avgi hørings svar i denne saken. I e-post 14. mars får vi utsatt høringsfrist til 4. mai 2007.

Akademikerne har i vår høringsuttalelse fokusert på de overordnede prinsippene som bør gjelde for godkjenning og godskriving av høyere utdanning i Norge. Akademikerne slutter seg i hovedsak til hovedkonklusjonene fra utredningsutvalget.

Akademikerne er enig i at det er viktig med streng kvalitetskontroll av personer som søker å få godkjent sin utdanning som del av norsk utdanning eller for sertifisering for yrkesutførelse i Norge. Likevel er det viktig at systemene ikke er så byråkratiske og komplekse at de står til hinder for at kvalifiserte personer kan benytte seg av utdanningen sin i Norge.

Den stadig økende internasjonaliseringen gjør at konkurransen om kvalifisert arbeidskraft i større og større grad blir en internasjonal konkurranse. For Norges del er det viktig ikke å få redusert konkurranseevne i kampen om de beste hodene. I tillegg til interessante arbeidsoppgaver og konkurransedyktig lønn, er det viktig at det ikke er unødvendige byråkratiske hindringer i veien for at utenlandske akademikere tar arbeid i Norge.

Den økende internasjonaliseringen gjør også at det er et stadig større behov for nordmenn som har tatt sin utdanning ved ledende internasjonale institusjoner. Akademikerne er bekymret for at dagens system gjør det umulig for norske studenter å ta hele sin utdanning i blant annet USA.

Utvalgets hovedintensjon om bedret informasjon til personer som søker om godkjenning og godskriving av høyere utdanning er noe Akademikerne stiller seg svært positive til. I andre av utvalgets forslag oppfatter vi at utvalget foreslår noe rigide løsninger som kan fremstå som hindre for å få høykvalifisert arbeidskraft til å velge Norge som arbeidssted.

Sentrale prinsipper

1) Norsk praksis må sees i sammenheng med internasjonal anerkjennelse

Norsk godkjenningsspraksis kan ikke eksistere i et internasjonalt vakuum. Utdanninger som godkjennes til et visst nivå av internasjonalt anerkjente institusjoner bør godkjennes til det samme nivået ved norske utdanningsinstitusjoner. Eksempelvis bør en indisk grad som godkjennes som en bachelor grad av internasjonalt anerkjente universiteter, godkjennes som en bachelor grad ved norske institusjoner. Peer reviews er en anerkjent evalueringsform innenfor forskningsverden, og Akademikerne mener dette er et godt prinsipp som kan videreføres også innenfor godkjenning og godskrivning av utenlandsk utdanning.

2) Internasjonale akkrediterings/sertifiseringsordninger bør telle i den norske vurderingen

Innenfor enkelte utdanninger finnes det internasjonale akkrediterings-/sertifiseringsordninger som godkjenner utdanningene ved ulike institusjoner. Eksempelvis godkjenner EFMD/gjennom akkrediteringene EQUIS og EPAS henholdsvis institusjoner og programmer innefor økonomiske og administrative fagområder.

3) Reelle kvalifikasjoner må ligge til grunn for godkjenningssvurderinger

Utvalget deler seg når det gjelder hvilke krav til grunnutdanning som må ligge til grunn for godkjenning av høyere utdanning. Akademikerne tar ikke stilling til hvor mange år grunnutdanning som er nødvendig for å gi generell studiekompetanse (GSK) i Norge, men vi er kritiske til praksisen om å "trekke fra" år i høyere utdanning med bakgrunn i manglende år i grunnutdanning. Det virker lite sannsynlig at 13-årig grunnutdanning i Norge gjør at kvaliteten på norske mastergrader er høyere enn den ville vært om skolestart var et år senere. En vurdering av det faktiske faglige nivået etter endt grunnutdanning er det som må være avgjørende for om en master- eller bachelorgrad avkortes eller godkjennes i sin helhet.

4) Godskrivnings og godkjenningssystemene må ikke diskriminere "ikke vestlige" utdannelser

Den vestlige kunnskapskulturen har naturlig nok preget hvordan man vurderer kvaliteten på både utdanningsinstitusjoner og grader. Etter hvert som utdanningstygnden skifter over mot nye verdensdeler er det avgjørende for vår tilgang på dyktige kandidater at våre godskrivnings- og godkjenningssrutiner ikke står i veien for mobiliteten for eksempelvis asiatiske kandidater. Allerede i dag utdannes 1,2 millioner kandidater innen ingeniør- og realfag årlig i India og Kina. Dette er mer enn hele Europa, Nord-Amerika og Japan til sammen.

5) Samfunnets behov og lik rett til utdanning må inngå i vurderingene

De faglige vurderingene skal ligge til grunn for godkjenning av høyere utdanning. Men at de samme vurderingene (og den samme listen) skal ligge til grunn for hva som er støtteberettiget fra Statens Lånekasse for Utdanning er ikke riktig i hht. vårt syn. Per i dag kvalifiserer ikke første studieår av en 4-årig bachelorgrad ved amerikanske colleges. Dette gjør at det å ta en hel utdanning ved amerikanske institusjoner er forbeholdt de som har finansiell styrke til å finansiere det første året selv. Akademikerne mener dette er en gal prioritering og at Norge har behov for enkelte kandidater som har hele sitt utdanningsløp fra internasjonalt ledende institusjoner.

6) Alle godkjenningsprosesser bør i prinsippet være gratis

Utvalget foreslår at personer som ønsker å få godkjent en dr. eller ph.d. grad selv må stå for utgiftene ved godkjenningen dersom søknaden ikke er relatert til en stilling ved den samme institusjonen. Akademikerne mener det i prinsippet må være gratis å få sin grad godkjent i Norge. Godkjenning av dr. og ph.d. grader er et viktig virkemiddel for å få høykvalifisert arbeidskraft inn i norske bedrifter. Ved å påføre den enkelte store kostnader for å få godskrevet graden legges unødige hindre både for bedrifter og enkeltpersoner. Akademikerne frykter også at dette vil ramme personer fra lavinntektsland ekstra hardt.

Vi er klar over at en slik godkjenningsprosess er arbeidskrevende og at institusjonene er nødt til å bruke vitenskapelig ansatte til å gjennomføre godkjenningen. En løsning å på problemet kan være at institusjoner som påtar seg å vurdere doktorgraden til en person som ikke søker en stilling ved institusjonen får tilført ekstra midler.

Akademikerne mener disse seks prinsippene må ligge til grunn for godkjenning og godskriving av utenlandsk høyere utdanning i Norge. Hvordan dette praktisk bør løses, hvor mange årsverk som bør knyttes til vedlikehold av ulike lister og om de samme listene skal brukes til alle formål er spørsmål av mer teknisk art som vi ikke er kompetente til å bedømme.

Målet er et godkjennings- og godskrivingssystem som gjør det så enkelt som mulig å benytte utenlandske utdanninger i Norge. Dagens system oppfattes som et vanskelig hinder for mange og resulterer i vanskeligere tilgang på internasjonal arbeidskraft i Norge.

Arbeidsgruppe for gjennomgang av Nasjonal database for godkjenning av høyere utenlandsk utdanning (NAG)

Utvalget foreslår at det opprettes en arbeidsgruppe som skal gjennom NAG, slik at den kan fungere bedre i godkjenningsarbeidet. Akademikerne er positive til en slik gjennomgang, og ber om at en representant for Akademikerne får plass i arbeidsgruppen. Som hovedorganisasjonen for akademikere i norsk arbeidsliv er det naturlig at vi er representert i fora som har betydning for tilgangen på akademisk arbeidskraft i Norge.

Akademikerne ber om at denne gruppen spesielt ser på hvordan NAG kan gjøres mer tilgjengelig for bedrifter som ansetter personer med utenlandsk utdanning. Med økende utbredning av falske vitnemål har næringslivet et behov for å få bekreftet ektheten av utenlandske vitnemål, NAG/NOKUT må gjøre det enkelt å få verifisert dette.

Sammensetning av rådgivende utvalg for revidering av GSU-listen

Akademikerne stiller seg positive til at det nedsettes et permanent rådgivende GSU-utvalg, men vi er kritiske til den foreslåtte sammensetningen. I utvalgets sammensetning er arbeidslivet helt utelatt, Akademikerne mener dette er svært uheldig og mener at både arbeidstaker og arbeidsgiversiden bør være representert i utvalget. Arbeidslivet er mottager av de personene som får godkjent sin utdanning, prinsipielt og praktisk sett er det dermed naturlig at arbeidslivet også har medinnflytelse på hvilke utdanninger som godkjennes.

Godkjenning av utdanninger når praksis i Norge forutsetter autorisasjon – helsepersonell.

Leger, psykologer, tannleger, veterinærer og annet helsepersonell har sin utdanning og opplæring som grunnlag for autorisasjon etter Lov om helsepersonell. Autorisasjonen gir grunnlag for selvstendig praksis og dermed omfattende ansvar for pasienters sikkerhet. For både psykologer og leger har vi omfattende spesialistordninger som forutsetter at man er autorisert før man begynner på den. Legenes spesialistordninger er delegert til legeforeningen med basis i forskrift. Psykologenes spesialistordninger driftes av Psykologforeningen i samforståelse med helsemyndighetene.

Autorisasjon og spesialistordningene er vesentlige tiltak for pasientsikkerhet og kvalitet i tjenestene. Flere av disse utdanningene er holdt utenfor de omleggingene som fulgte av Bologna deklarasjonen. Nordiske overenskomster likestiller de nordiske autorisasjonene. For legenes vedkommende har det vært regulert med eget sektordirektiv fra EU. Psykologene i Europa har kommet langt i å sette standard for den Europeiske psykologen. Hovedpunktet i dette er at kreves minimum 6 år utdanning hvorav ett år praksisrettet opplæring for å kunne arbeide selvstendig som psykolog.

Et viktig problem for helsearbeidere som kommer for å praktisere i Norge med basis i utdanning i land utenfor Norden er knyttet til at for innvandrere fra EU/EØS land kan man ikke stille krav om kompetanse i norsk til autorisasjonen. Det å stille krav om språkkompetanse er tillagt arbeidsgiver. For helsearbeidere er språkkompetanse sentral i møte med pasienten og Akademikerne opplever dagens ordning og krav rundt språkkompetanse til å være for svak.

Vi har i det foregående kommentert summarisk noen viktige problemstillinger omkring godkjenning av utdanning og opplæring av psykologer og leger. Dette var ikke dekkende tatt ned i Innstillingen og burde utdypes ytterligere.

Med vennlig hilsen
Akademikerne

Ivar Munch Clausen
Rådgiver